

Tilaushistoriakeskus: paikallis- ja tilaushistorioita pian 90 vuotta

Tilaushistoriakeskus, lyhenne TihKe (ent. Paikallishistoriallinen toimisto) perustettiin vuonna 1933, joten se juhlii ensi vuonna 90-vuotista taivaltaan. TihKe on historia-alan tieteellisten yhteisöjen ylläpitämä organisaatio, jonka tehtävänä on palvella historiateosten teettäjiä ja tekijöitä. Yhdistys työskentelee alan tieteellisen tason ja yhteiskunnallisen arvostuksen kohottamiseksi, ja sille on kertynyt kokemuksia sadoista historiahankkeista.

Tilaushistoriakeskus on yleishyödyllinen ja voittoa tavoittelematon yhteisö, jonka toiminta perustuu tieteelliseen asiantuntemukseen ja tulot käsikirjoitusten tarkastusmaksuihin. Sen jäsenjärjestöihin kuuluvat nykyään Historiallinen Yhdistys, Historian Ystävien Liitto, Historiska föreningen, Suomen Historiallinen Seura, Suomen Sukututkimusseura, Suomen taloushistoriallinen yhdistys sekä Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura.

Toiminnan sisältö on pysynyt pääperiaatteiltaan samankaltaisena alusta alkaen. Tilaushistoriahankkeiden tukemisen ja tarkistamisen lisäksi se on julkaissut paikallishistoriaa käsitteleviä teoksia ja järjestänyt seminaareja. Esimerkiksi vuoden 2022 Historiantutkimuksen päivillä 20.10. Tilaushistoriakeskus järjesti session aiheesta ”Tutkijan urapolkuna tilaushistoriat”.

Kuten aiempienkin vuosien Historiantutkimuksen päivillä, tämäkin Tilaushistoriakeskuksen tilaisuus kokosi runsaan kuulijajoukon. FT Tuomas Hoppu kertoi urastaan tilaushistorioiden tekijänä, kuvasi oman työn jaksottamista, suunnittelua ja toteutusta ja muistutti myös ennakoinnin, taukojen ja levon välttämättömyydestä.

Tämän jälkeen professori Anna Sivula, Tilaushistoriakeskuksen uusi puheenjohtaja, kertoi monihenkisen tilaushistoriaprojektin toiminnasta, työn järjestämisestä ja viestinnästä tilaajan kanssa. Lopuksi professori Kari Teräs kertoi, millaista on tilaushistorioiden tarkastaminen ja millaisia asioita kirjoittajan kannattaa ottaa huomioon, jos tilaustyö on tarkoitus viedä asiantuntija-arviointiin. Tilaisuutta moderoi dosentti Tiina Lintunen ja kommentaattorina oli Anu Lahtinen, Tilaushistoria-

keskuksen puheenjohtaja kolmivuotiskausilla 2016–2022.

Asiantuntija-arvioinnin kehittäminen on ollut yksi Tilaushistoriakeskuksen toiminnan päätavoitteita viime vuosina. Tilaushistoriakeskus on välittänyt sopimuksia ja käsikirjoituksille arviointisijoita, mutta viime vuosien julkaisufoorumi- ja julkaisuraportointivaatimukset ovat vaikuttaneet tilaushistorioiden arvostukseen. Tiedekustantajien liiton rahoituksella Tilaushistoriakeskus teetti selvityksen erilaisista seuralle mahdollisista vertaisarviointimenetelmistä ja sertifikaateista.

Tilaushistoriakeskus olisi mielellään liittynyt TSV:n vertaisarviointisertifikaattiin ja sen arviointiprosessit olisivat olleet sopivat, mutta ongelmaksi tuli, että sertifikaattia myönnetään vain julkaisuille organisaatioille.

Selvityksen lopputulos oli, että Tilaushistoriakeskus julkaisi oman logo-sertifikaatin, jossa sinetissä on teksti ”Tilaushistoriakeskus takaa laadun” -logon, jota yhteistyöjulkaisut voivat käyttää asiantuntija-arvioinnin ja laadukkaan tutkimustyön sertifikaattina, osoituksena vertaisarviointista. Logon suunnitteli Vera Julkunen, ja se on käytössä esimerkiksi Lahden kaupunginmuseon tuottamassa teoksessa *Hyvä paikka: Aikakaaria Päijät-Hämeen historiaan* (Lahti & SKS 2022).

Tilaushistoriakeskus oli jo vuonna 2006 julkaissut oppaan, jossa esiteltiin tilaushistorian teettäjälle ja suunnittelijalle ohjeet hankkeen suunnittelusta, samoin kuin sopimuksen tekemisestä, työn hinnoittelusta ja laadun arvioimisesta. Vuonna 2022 oppaasta ilmestyi uusi, täysin uudistettu laitos, jonka oli toimittanut dosentti Jouko Kokkonen, Tilaushistoriakeskuksen hallituksen pitkäaikainen jäsen. Uudistetussa laitoksessa on päivitetty ohjeet samoin kuin uusien taksojen mukaiset palkkasuosituksiset ja mallisopimukset, ja sen myyntihinta on 80 euroa.

Tilaushistorian ABC julkistettiin keskiviikkona 23.11.2022, kun Tilaushistoriakeskus järjesti seminaarin tekijänoikeuksista yhteistyössä Päivälehdessä arkiston kanssa. Lisätietoja Tilaushistoriakeskuksen toiminnasta esimerkiksi Tilaushistoriakeskuksen sivuilta (<https://tilaushistoriakeskus.fi/>) ja Facebook-sivulta <https://facebook.com/paikallishistoria>. Tilaushistoriakeskuksella on myös paikallishistoriawikin kaksikielinen pilotti osoitteessa <https://paikallishistoriawiki.miraheze.org/>.

Anu Lahtinen
Tilaushistoriakeskuksen
puheenjohtaja 2016–2022